

Ο ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΠΙΛΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ — ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ — ΣΥΡΜΟΣ

Ὁ πῖλος, ὅτε ἀνδρικός καὶ ὁ γυναικεῖος, δὲν εἶνε ξένος πρὸς τοὺς κανόνες τῆς αἰσθητικῆς. Ἐχει καὶ αὐτὸς τὸν σκοπὸν του· ὁ σκοπὸς του ὀρίζει τὸ σχῆμά του καὶ τὸ ἐξ οὗ κατασκευάζεται ὡς ὅτι ὡς ἄρεσκαιαν. Σκοπὸς τοῦ πῖλου εἶνε νὰ προσυλάττη τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῆς ἀτμοσφαιρας, ἀπὸ τοῦ ψύχους καὶ ἀπὸ τοῦ καύσανος, νὰ διατηρῇ τὴν ὡραιότητα τοῦ προσώπου, ἀποτελῶν συγχρόνως μέρος τοῦ ὄλου ἱματισμοῦ, τοῦ ὁποῖου εἶνε πράγματι ἡ κορωνίς.

Ἐκ τοῦ τριπλοῦ τούτου σκοποῦ πηγάζουν καὶ οἱ ὅροι καθ' οὓς μορφοῦται ὁ πῖλος. Διὰ νὰ προσυλάττη τὴν κεφαλὴν, πρέπει νὰ τὴν καλύπτῃ διὰ νὰ διατηρῇ τὴν ὡραιότητα τοῦ προσώπου, ἥτοι διὰ ν' ἀπομακρυνῇ ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν βλαβὴν, ὀφείλει νὰ φέρῃ προεξοχὴν ἔμπροσθεν, καὶ διὰ νὰ εἶνε τέλος κορωνίς καὶ συμπλήρωμα τῆς ὅλης ἐνδυμασίας, πρέπει νὰ συνδιάζεται ἁρμονικῶς πρὸς αὐτήν.

Ἄλλ' ὅπως μεταβάλλεται καὶ τροποποιεῖται ἡ ἐνδυμασία, οὕτω καὶ ὁ πῖλος μεταβάλλεται κατὰ τὸν συρμὸν καὶ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, κατὰ τὴν ἡλικίαν, τὴν κοινωνικὴν θέσιν, τὸν πλοῦτον, κτλ. Ὅλοι αὐταὶ αἱ παραλλαγαὶ ἔχουν καὶ παρηλλαγμένους ἀπαιτήσεις, πρὸς ἃς δεόν νὰ συμμορφωθῶσιν οἱ ὅροι τῆς κοινῆς παραδεδεγμένης αἰσθητικῆς. Ὁ μικρὸς ἄνθρωπος, ὁ φέρων μέγαν πῖλον, φαίνεται μικροσωμότερος καὶ κινεῖ εἰς γέλωτα τὸν θεώμενον, τὸ αὐτὸ δὲ πάσχει καὶ ἡ μικρὸν πιλίδιον φέρουσα σεβασμῆ κεφαλῆ, ἐν ᾧ ὁ θέλων νὰ φανῇ ἀπλοῦς καὶ ἀνεπιτήδευτος θὰ φροντίσῃ νὰ φορέσῃ πῖλον ἀπλοῦν καὶ σεμνόν, ἀπλοῦν κατὰ τὸ σχῆμα καὶ μετριόφρονα κατὰ τὸ χρῶμα.

Συμφῶνως πρὸς τ' ἀνωτέρω δὲν θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ δημιουργηθῶσιν αἰσθητικοὶ τινες κανόνες, ὑποδεικνύοντες τὸν τρόπον καθ' ὃν ἡμπορεῖ τις νὰ ἐνδύθῃ καταλλήλως πρὸς τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ γένος του, πρὸς τὴν κοινωνικὴν θέσιν καὶ τὸν πλοῦτόν του. Ἄλλ' ἡ αἰσθητικὴ οὐδαμῶς εἶνε τόσο ἀνωφελὴς καὶ περιττὴ, ὅσον ἐνταῦθα προκειμένου περὶ τοῦ γυναικεῖου πῖλου. Ὁ συρμὸς τὴν περιφρονεῖ καὶ οὔτε καν ὑπ' ὄψει τὴν λαμβάνει· καὶ παράδειγμα πρόχειρον ἔχομεν τὰς ἀκρίτους καὶ ἀλόγους μεταβολὰς τοῦ πῖλου κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Ἴδιοις ὄμμασιν εἶδομεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ τραχήλου καθήμενον, ἢ ἐπὶ τῶν νώτων κρεμάμενον καὶ τὴν κεφαλὴν μένουσαν γυμνήν. Τὸν εἶδομεν χο-

ρεύοντα ἐπὶ τοῦ μετώπου, ὡσανεὶ εἶχε μόνον τὴν ῥῖνα νὰ προσυλάττη, ἐν ᾧ ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ τραχήλος ὑφίσταντο ἀγογγύστως πᾶσαν τῆς ἀτμοσφαιρας προσβολήν. Κατόπιν εἶδομεν, τῇ βοηθείᾳ ἀλλογενῶν τριχῶν, ἀνεγειρομένους γυγαντώδεις κομώσεις καὶ τὸν πῖλον ἐμμέσως μόνον συγκακωνοῦντα πρὸς τὴν κεφαλὴν!

***

Τὸν γυναικεῖον πῖλον δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς δύο κατηγορίας, ἑκατέραν βεβαίως ἐκ μυριόμορφων σχημάτων συγκροτουμένην. Καὶ ἡ μὲν αὐτῶν ἀντιπροσωπεύει τὸν λεγόμενον κλειστόν πῖλον, τὸν δεγόμενον δηλαδὴ διὰ ταινιῶν κάτωθεν τῆς σιαγόνας, ἡ δὲ ἑτέρα περιλαμβάνει τὰ εἶδη τοῦ ἀνοικτοῦ πῖλου, ὁ ὁποῖος προέκυψεν ἐκ τοῦ ἀνδρικοῦ καὶ ἐλευθέρως κἀθηται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἄλλ' ὁ πράγματι ἔχων τὸν σκοπὸν νὰ προσυλάττη καὶ νὰ καλύπτῃ, καὶ νὰ δεῖξῃ σοβαρότητα καὶ ἀξιοπρέπειαν ἐξεμηδενίσθη πλέον καὶ οὐδένα τῶν ἀρχικῶν του σκοπῶν ἐκπληροῖ. Δὲν εἶνε ἄλλο τι παρὰ μόνον τεμάχιον, ῥάκος μάλλον, ἀτλαζίου, μεταξῆς, δαντέλλας ἢ τουλιού, ἀόρατόν τι δίκτυον χρυσιμεῦον εἰς πρόσδεσιν ταινιῶν καὶ πτερῶν. Ὁ ἀνοικτὸς πῖλος, τὸν ὁποῖον φορεῖ ἡ νεότης, αὐτὸς καλύπτει τοῦλάχιστον καὶ προσυλάττει· ἐκπληροῖ ἐπὶ τέλος ἕνα σκοπόν. Οὕτω τὰ εἶδη καὶ τὰ σχήματα τῶν πῖλων μετέλλαξαν σκοπόν. Οἱ ὀφείλοντες νὰ ἔχωσιν ὠρισμένον σχῆμα, δὲν ἔχουν κἀνέν, εἶνε προϊόντα ἰδιοτρόπου φαντασίας, οἱ δὲ ὀφείλοντες νὰ δεῖξωσι τὴν ζωηρότητα, τὴν εὐκνησίαν καὶ τὴν χάριν τῆς νεότητος ἔχουν σταθερὰν μορφήν καὶ δυσκίνητον ὕλικόν.

Ἐνταῦθα ἡ αἰσθητικὴ οὐδὲν δύναται νὰ πράξῃ. Αὐτὴ δὲν ἡμπορεῖ νὰ ὀρίσῃ, ἂν πρέπει νὰ ἐκλεχθῇ ὁ κλειστὸς ἢ ὁ ἀνοικτὸς πῖλος, ἄλλ' ἡ περίστασις, ἡ ἡλικία, ἡ κοινωνικὴ θέσις κτλ. Ἡ ἐκλέγουσα τὸν πῖλόν της κυρία θὰ ἐρωτήσῃ ἑαυτὴν καὶ θὰ ἐξετάσῃ ποῖον εἶδος πῖλου τῇ ἀρμόζει, ἐκ δὲ τῶν ποικιλομόρφων σχημάτων τὸ μὲν θὰ ἐκπληροῖ περισσύτερον, ἄλλο δὲ ὀλιγώτερον τὸν σκοπὸν τούτον. Αὐτὰ ὅμως τὰ ποικιλόμορφα σχήματα δὲν τὰ δημιουργεῖ ἡ καλαισθησία. Ὁ συρμὸς τῶν πῖλων εἶνε μάλλον ἄστατος καὶ εὐμετάβλητος, ἐξαρτᾶται δὲ ἀπὸ ὅλων διαφόρων παράγοντας, παρὰ ἀπὸ τὰς ὀρέξεις τῆς καλαισθησίας. Εἶνε καὶ αὐτὸς τέκνον τῆς ἐποχῆς του καὶ ταύτην ἐπομένως ὁμοιάζει. Αἱ περίστασις δημιουργοῦν τὰ σχήματα τῶν πῖλων συμφῶνως πρὸς τὸν χαρακτῆρά των. Οἱ ἐλεύθεροι καὶ ταραχώδεις χρόνοι γεννῶσιν ἐλευθέρως σχήματα, τὰ χαλαρὰ ἢ ἢ προτιμοῦν πῖλους χαλαροὺς καὶ ἀμόρφους, ἐὰν δὲ ὁ κόσμος κλίνη πρὸς τὴν σεμνοτυφίαν καὶ τὴν προσποίησιν, προσλαμβάνουν καὶ οἱ πῖλοι παρόμοιον χα-

ρακτῆρα. Αὐτὸ μᾶς διδάσκει ἡ ἱστορία τοῦ ἱματισμοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον.

***

Κατὰ τοὺς ἱπποτικούς χρόνους τῶν γυναικῶν τὰ καλύμματα ἦσαν ἀπλά. Ἡ εἰς ἀπαλούς βοστρύχους καταπίπτουσα κόμη ἐκρατεῖτο διὰ στεφάνων καὶ διαδημάτων, ἧ ἐκαλύπτετο ὑπὸ πῖλων, ὁμοιάζοντων πρὸς εὐμορφον πλακωτὸν πιλίδιον. Ἀργότερον, περὶ τὰ τέλη τοῦ μεσαιῶνος, κατὰ τὴν ἔκλυσιν τῶν ἠθῶν καὶ τὴν σεμνοτυφίαν, ὅτε πικταχοῦ ἐφαίνοντο αἱ ἀντιθέσεις τοῦ ἐκλελυμένου καὶ διεφθαρμένου γήρατος ἀφ' ἐνός, καὶ τῆς ἀναβλαστανούσης καὶ ὀργώσης νεότητος ἀφ' ἐτέρου, ἐγεννήθησαν ἐπὶ τῶν γυναικείων κεφαλῶν τὰ μᾶλλον παρὰδοξα καὶ ἄλλοπρόσασλλα φαινόμενα, κερατοειδεῖς πῖλοι μήκους δύο μέχρι τριῶν ποδῶν, μετὰ καλυπτρῶν καθικνουμένων μέχρι τοῦ ἐδάφους, ὕψηλά κτίρια ἐξ ὑφάσματος, μικροὶ πιλίσκοι, χονδρὰ προσκέφαλα καὶ ἄλλα παντοειδῆ ὀγκώματα, γύρω τὴν κεφαλὴν περιβάλλοντα. Τινὲς ἐβοστρύχιζον τὴν κόμην, ἄλλαι ἐκρυπτον αὐτὴν ὑπὸ πῖλους καὶ κιουλάφια καὶ ἐξύριζον τὰς τρίχας ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν κροτάφων, διὰ νὰ μὴ δεῖξωσιν οὐδὲ ἶχνος καν τῆς κόμης των.

Ὀλίγιστα ἦσαν τὰ εἶδη τῶν κλειστῶν πῖλων κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 16^{ου} αἰῶνος. Μετὰ τὰς ταραχὰς καὶ τὰς ἀναστατώσεις τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τῆς ἀναμορφώσεως καὶ τῆς ἀναγεννήσεως ἡ ἐποχὴ διεφθαρμένη ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον κάπως, προσέλαβεν ἐνιαϊόν τινα χαρακτῆρα, τοῦτο δὲ κατεδείχθη πρὸ πάντων ἐπὶ τῶν γυναικείων κεφαλῶν. Ἡ ἐποχὴ ἦν ἀνδρική· ὁ ἀνὴρ προεπορεύετο καὶ ἐδημιούργει τοὺς συρμούς, ἡ δὲ γυνὴ πιστῶς καὶ εὐπειθῶς τὸν ἠκολούθει κατὰ πόδας.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ταραχώδη κίνησιν ἐπῆλθεν ἡ ἀντίδρασις· ἀντίδρασις εἰς τὴν πολιτικὴν, ἀντίδρασις εἰς τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἀντίδρασις εἰς τὴν ἠθικὴν. Ὑπὸ τὴν ἰσπανικὴν κυριαρχίαν ἀπεσκληρύνθησαν τὰ ἦθη καὶ τὰ ἐνδύματα. Τὸ σῶμα περιέκλειον παραγεμισμένα προσκέφαλα, περὶ τὸν λαιμὸν ἐξετείνετο δίκην μυλοπέτρας πλατὺ καὶ σκληρὸν ὑφάσμα, ἐπέχον τόπον περιλαιμίου, ἐπειδὴ δὲ ἡ κόμη δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπερπηδῆσῃ τὸν ἀνυπερέβλητον τοῦτον φραγμὸν, ὥφειλε νὰ τραπῆ πρὸς ἄλλην διεύθυνσιν καὶ ἐτράπη πρὸς τὰ ἄνω.

Ἡμῖς παρῆλθεν αἰὼν καὶ ἠλλαξαν οἱ χρόνοι, μετ' αὐτῶν δὲ ἠλλαξαν καὶ τὰ γυναικεῖα καλύμματα. Ὁ κόσμος ἐπανῆλθε πάλιν πρὸς τὸ φυσικόν· οἱ τε ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες ἀπέριψαν τὰ παραγεμισμένα φορέματα, ἀπέβαλον τὰ βαρέα περιώμια, ἀπῆλλαξαν τὸν λαιμὸν τῶν παντὸς φραγμοῦ καὶ ἀφῆκαν τὴν κόμην

των νὰ πίπτῃ πάλιν, ὡς καὶ πρότερον, ἐλευθέρᾳ ἐπὶ τῶν ὤμων. Ἀλλ' ὁ κόσμος ἔγινε τότε συγχρόνως καὶ πολεμικὸς· ἐπῆλθε μετ' ὀλίγον ἡ ἐξαγρίωσις τοῦ τριακονταετοῦς πολέμου, ὁ στρατιώτης κατέστη ἀντιπρόσωπος τοῦ συρμοῦ, ἡ δὲ αἶθουσα ἠκολούθει τὰς πολεμικὰς καὶ ἀγρίας τοῦ ἰδιοτροπίας. Αἱ γυναικεῖς προσεπάθουν ν' ἀπομιμηθῶσιν εἰς πάντα τοὺς ἄνδρας, ἰδίᾳ ὅμως εἰς τὸν πῖλον. Στρατιῶται καὶ ἀστοί, μεγιστάνες καὶ κομφερόμενοι, ὅλοι ἀδιακρίτως ἐφόρου ἐπὶ τῆς μακρᾶς τῶν κόμης χαλαρὸν ἐξ ἐρίου πῖλον, οἱ μὲν πτερωτὸν καὶ ἐπιβλητικῶν διαστάσεων, οἱ δὲ πενιχρὸν καὶ ἀπλοῦν. Παρόμοιον πῖλον ἐφόρου καὶ αἱ γυναῖκες, αἱ κυριαὶ τῆς αὐλῆς καὶ αἱ ἀπλοὶ καὶ οἰκοκυραὶ, αἱ γραῖαι καὶ αἱ νέαι, αἱ πολίτιδες καὶ αἱ χωρικαί. Πανομοίωτα τοῦ πῖλου τούτου, μὲ μικρὰς μόνον παραλλαγὰς κατὰ τὰς λεπτομερεῖας, βλέπομεν εἰς τὰς εἰκόνας τοῦ Ρούβενς, τοῦ Ρέμβρανδ καὶ τοῦ φᾶν Δύκ. Ἡ ἀκμὴ τοῦ διήρκεσεν ἐν Γερμανίᾳ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ τριακονταετοῦς πολέμου, κατόπιν συνώδευσεν ἐν Ἀγγλίᾳ τὰς περιπετείας τῆς ἐπαναστάσεως· ἐκεῖ δ' ἐστόλιζε τὰς κεφαλὰς τῶν τε κυριῶν τῆς αὐλῆς καὶ τῶν σεμνοτύφων γυναικῶν τῶν Πουριτανῶν.

Ἀλλὰ μετὰ τὸν τριακονταετῆ πόλεμον κατέπεσε καὶ ἐξεμηδενίσθη ἡ ἐξουσία του. Ἀπὸ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' ὁ συρμὸς γίνεται γαλλικὸς, οὗτος δὲ ἀπορίπτει πᾶν ὀρισμένον εἶδος πῖλου. Αἱ κομώσεις τῆς ἐποχῆς ταύτης μέχρι τῶν μέσων τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος, τεχνητῶς διατασσόμεναι, δι' ἄλοιφῶν στιλοῦμεναι καὶ ἐπιπασσόμεναι δι' ἀφθόνου καὶ χιονολευκοῦ πούδρας, δὲν ἀνέχονται οὐδεμίαν πίεσιν. Ἀντὶ λοιπὸν πῖλων προῆλθον εἰς μέσον τὰ τρίχαπτα καὶ τούτων ἡ βιομηχανία ἀνεπτύχθη κολοσσιαίως κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐν τε τῇ Βελγικῇ καὶ ἐν Γαλλίᾳ.

***

Μετὰ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος ἤρχισε νὰ πνέῃ νέον πνεῦμα ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ. Ἐν ᾧ οἱ πατριῶται καὶ οἱ εὐπατρίδαι τῆς Γαλλίας ἀμερίμνως καὶ ἀκολάστως ὤρχοντο ἐπὶ τοῦ ἡφαιστείου, τοῦτο ἤρχισεν ὑποκώφως νὰ βρυχάται καὶ παρεσκευάζετο ἡ ἐπανάστασις, ἡ ὁποία ἐπρόκειτο νὰ καταρρίψῃ πᾶν ὅ,τι ἴστατο ὄρθιον, ἡ ὁποία ἐμελλε νὰ δώσῃ πλήρη ἐλευθερίαν εἰς ὅλα τὰ πάθη. Ἐπρεπεν ἐπομένως νὰ φανῆ ἡ νέα αὐτῆ βροπὴ καὶ εἰς τὸν συρμὸν, ἐφάνη δὲ πραγματικῶς εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν γυναικῶν. Ἐν ᾧ κατέπιπτε τὸ κρινολίνον, ἡ κόμωσις ἀνυψοῦτο ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, προσέλαβεν ὄψιν ἀκανθοχόιρον, ἐξ οὗ καὶ τὸ τότε σύνηθες ὄνομά της *herisson*, ἐξηκολούθει δὲ ὀλονὲν ἀνυψουμένη καὶ ἐξαπλουμένη οὕτως, ὥστε ἐπὶ τέλους κατῆντησε νὰ μὴ φαίνεται τὸ πρόσωπον,

Ἄλλ' ὁ συρμός δὲν ἰκανοποιεῖτο εἰς μόνον τὰ τοιαῦτα κατορθώματα τῆς ἐκ τῶν ἐλευθέρων ἰδεῶν μεθυσθείσης ἐκείνης ἐποχῆς. Ὅτε οἱ πύργοι τῶν κομώσεων ἔφθασαν εἰς ὅσον ὕψος ἐπέτρεπεν ἡ φύσις, ἤρχισαν νὰ κτίζουν ἐπ' αὐτῶν διάφορα κτίρια ἐξ ἐλαφρῶν ὑφασμάτων, οἷον ναοὺς, ἰστιοφόρα πλοῖα, καλὰ θοὺς πλήρεις ὀπωρῶν, πᾶν ὅτι τέλος ἠδύνατο νὰ ἐπινοήσῃ ἡ ἐξημμένη φαντασία τῆς κυρίας καὶ τοῦ κομμωτοῦ τῆς.

Μόλις ὅμως παρῆλθον ὀλίγα ἔτη ἀκόμη καὶ ἤρχισε ν' ἀναφαίνεται εἰς τὰ ἐνδύματα νέος συρμός, ὅπως ἀντικείμενος πρὸς τὴν τοιαύτην τῶν πέλων τερατώδη ἐξόγκωσιν. Ὁ συρμός οὗτος ἦν ὁ λεγόμενος ἐλληνικός, ξένος πρὸς πάντα φορτικὸν κόσμον καὶ ἐχθρὸς πάσης μεσαιωνικῆς κομμώσεως. Αἱ γυναῖκες εἶχον γυμνοὺς τοὺς πόδας καὶ τοὺς βραχίονας, ἀντὶ δὲ πέλων ἔφερον διαδήματα, ἢ ἔδενον τὴν κόμην τῶν ἀπλῶς διὰ ταινιῶν ποικιλοχρῶν.

Ἄλλὰ καὶ ὁ ἀρχαῖος αὐτὸς συρμός, δυστυχῶς, δὲν διήρκεσε πολὺ. Τὸ στρατιωτικὸν πνεῦμα τῆς αὐτοκρατορίας ἀφῆρσε τὴν ἐλευθερίαν του, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν ἠδύνατο νὰ ζῆσῃ, ἀργότερον δὲ ἤρχισε ν' ἀναφαίνεται πάλιν ὁ πῖλος ὕφ' οἷαν μορφήν ἡμεῖς σήμερον τὸν ἀποκαλοῦμεν *κλειστόν*. Περὶ τὸ ἔτος 1815 τὸ μέγεθός του δὲν ὑπελείπετο πολὺ τοῦ μεγέθους, τὸ ὅποιον εἶχε πρὸ εικοσιπενταετίας τὸ χυτροειδὲς σῶμά του ἐκάλυπτε τὴν ἀλλόκοτον κόμμωσιν, ἐμπροσθεν δὲ προεξείχε πλατύτατος γῦρος, ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑφάσματος, ὁ ὁποῖος περιεδένετο κάτωθεν τῆς σιαγόνης. Τὴν μορφήν ταύτην διετήρησε μέχρι τοῦ 1820, ὅτε πάλιν ἤρχισεν ἡ κόμη νὰ καταπίπτῃ εἰς βοστρύχους ἐπὶ τῶν παρειῶν καὶ τῶν κροτάφων καὶ ἐπὶ τοῦ τραχήλου. Τὰς κινήσεις ταύτας ἠκολούθησε καὶ ὁ πῖλος. Ὁ γῦρός του κατέπεσεν ἐμικρύνθη καὶ ἐπὶ τέλους ἐσχημάτισε μίαν γραμμὴν μετὰ τοῦ κυρίου σώματος τοῦ πῖλου. Καὶ ὅπως ἐτακτοποιεῖτο ἡ κόμη ἐπὶ τοῦ τραχήλου, οὕτω καὶ ὁ πῖλος ἐποθετεῖτο ἐπ' αὐτοῦ, ἐγκαταλιμπάνων τὴν κεφαλὴν καὶ προφυλάσσων ὅχι πλέον αὐτήν, ἀλλὰ τὸν τράχηλον. Τὸ μέτωπον, οἱ κροτάφοι καὶ ἡ κορυφή τῆς κεφαλῆς ἔμειναν ἀπροφύλακτα καὶ ἐκτεθειμένα εἰς ὅλας τὰς ἀποβολὰς τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ἡλίου.

Τὸ κακὸν ἐφθασεν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω ὁ πῖλος δὲν ἠδύνατο περισσότερον νὰ κατέλθῃ ἐπὶ τῆς ῥάχως, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ ὀπισθοδρομησῇ τῶ ἤτο ἐπιτετραμμένον ὑπὸ τοῦ συρμοῦ. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἐπέλθῃ μία οἰαδῆποτε μεταβολὴ καὶ αὕτη ἐπῆλθε διὰ τῆς ἐφευρέσεως νέου πῖλου. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, περὶ τὸ ἔτος 1850, αἱ φιλελεύθεροι ἀρχαὶ εἰσῆγαγον καὶ διέδωκαν ἐκτὸς τοῦ παλαιοῦ ἀνδρικοῦ πῖλου,

καὶ νέον, μικρὸν, στρογγύλον πῖλον, κατ' ἀρχὰς μὲν φαιοῦ, κατόπιν δὲ κυανοῦ καὶ τέλος μελανοῦ χρώματος. Τοῦτου ἀντίστοιχος ἦε καὶ ὁ νέος γυναικῆος πῖλος, ὁμοῖος τὸ σχῆμα ἀλλ' ἐλαφρότερος, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ χρωματιστῆς ψιᾶθου ἢ περιβεβλημένος βελούδον καὶ στολισμένος διὰ πέπλου ἢ πτερῶν. Αὐτὸς ὢν φυσικὸς τῆς κεφαλῆς φύλαξ καὶ ἵπποτικὸς κᾶπως αὐτῆς στολισμός, ἤρμοζε πρὸ πάντων εἰς τὴν ζωηρὰν νεότητα, εἰς τὰς ῥαδινας μορφάς, καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας τῶν εὐρισκομένων. Αὐτὸς ἀντεπροσώπευε τὸ νέον ἀπέναντι τοῦ παλαιοῦ, τὴν νεότητα ἀπέναντι τοῦ γῆρατος καὶ ὅπως ὑπὸ τῶν δύο ἀνδρικοῦν πέλων εἶχε συναφθῆ ἀγὼν περὶ τῆς ἀνδρικῆς κεφαλῆς, οὕτω καὶ περὶ τῆς γυναικῆας δεινὸν συνῆψαν ἀγὼνα ὃ τε κλειστός καὶ ὁ νέος, ὃ ἀπὸ τοῦδε λεγόμενος ἀνοικτός πῖλος.

***

Κατὰ τὸν τεσσαράκοντα ἤδη ἔτη διαρκούντα πόλεμον ἀμφοτέρω οἱ πῖλοι προσέλαθον διαφόρους μορφάς καὶ παντοῖα σχήματα. Ἡ φαντασία καὶ ὁ συρμός εἰργάσθησαν ἐκθύμως πρὸς τοῦτο. Διὰ νὰ κρατήσῃ τὴν θέσιν του ὁ κλειστός ἀνέβη ἀπὸ τοῦ τραχήλου πάλιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὅτε δὲ ἦλθον πάλιν αἱ ὑψηλαὶ κομμώσεις, ὅτε προσετέθησαν ὀλόκληρα δέματα δανείων τριχῶν, ὑψώθη μετ' αὐτῶν καὶ ὁ πῖλος εἰς τρόπον ὥστε ἔχασε πάσαν συγκοινωνίαν μετὰ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐκυλινδεῖτο ὡς ἐλαφρὸν ἀκάτιον ἐπὶ τῶν κυμάτων. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ὁ ἀνοικτός διαρκῶς μετεβάλλετο. Ὅσῳ γιγαντωδέστεραι αἱ κομμώσεις, τόσῳ μικρότερος ὁ πῖλος. Ὅτε ἔπεσον ἐκεῖναι, ἔπεσε καὶ αὐτὸς μετ' αὐτῶν, ἀλλ' ἤρχισε νὰ ὑψοῦται ὁ ἴδιος, νὰ γίνετα ὀξύτερος καὶ ὑπὸ τὸ σημερινόν του εἶδος ἔφθασεν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω. Ἐνίοτε, κατὰ τὰ διάφορα σημεῖα τῶν καιρῶν, ἐδανείζετο πραγματὰ τινὰ ἐκ τῶν πέλων προηγουμένων ἐποχῶν. Οὕτως εἶδομεν ἀναστηθέντα τὸν πτερωτὸν πῖλον ἐκ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ροῦβενς, ἐὰν δ' ἐξετάσωμεν ἱστορικῶς τὸν σημερινὸν ὑψηλὸν καὶ ὀξύν πῖλον, θὰ εὐρωμεν ὅτι ὁμοιάζει πρὸς τὸν πῖλον τῶν κυριῶν τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, χωρὶς νὰ θέλωμεν νὰ εἴπωμεν μὲ τοῦτο, ὅτι αἱ σημεριναὶ μας ὠραῖαι τρέφουν τὰς αὐτὰς ἐπαναστατικὰς ἐπιθυμίας, καὶ τοι αὕτη ἡ πείσμων προτίμησις τοῦ ἐρυθροῦ καὶ ἱματωβαφοῦς χρώματος μᾶς φαίνεται ὀλίγον ὑποπτος.

Τὶ πηγάζει ὅμως ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω ρηθέντων; Ἐξ αὐτῶν πηγάζει ὅτι ἡ αἰσθητικὴ οὐδὲν ἔχει κοινὸν μὲ τὴν δημιουργίαν νέων εἰδῶν καὶ σχημάτων τῶν πέλων. Ἡ γυνὴ εὐρίσκειται πάντοτε ὑπὸ σκληρὸν ζυγόν, καὶ τοι παντοιοτρόπως προσπαθεῖ νὰ ἐμφανισθῇ εὐπρεπῶς ἐστολισμένη μετὰ τέχνης καὶ καλαισθησίας. Αὕτη δὲν ἔχει τι νὰ ἐκλέξῃ, διότι πᾶν ὅ,τι θὰ φέ-

ρόση γεννάται ανεξαρτήτως τῆς θελήσεώς της. Δύναται νὰ πιστευθῇ ὅτι εἶνε ἐλευθέρᾳ· δύναται μόνη νὰ στρέφῃ καὶ νὰ λιγίξῃ τὸ καπελάκι της, νὰ στολίξῃ ὅπως ἂν θέλῃ μὲ ταινίας μὲ ἢ τρίχαπτα, ἐν τούτοις τὸ καθοδηγοῦν τὰ πρὸ αὐτῆς κείμενα κεῖται ἐκτὸς τῆς δυνάμεώς της. Ἐὰν ἀνασκοπήσωμεν τὴν ἱστορίαν τοῦ γυναικείου πύλου, θὰ ἴδωμεν ὅτι ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ κοινωνικὴ κίνησις εἶνε τὸ καθοδηγοῦν τοῦτο καὶ παράγον, αὐτὴ ἐπιβάλλει εἰς τὰς γυναικείας κεφαλὰς τὰ σχήματα τῶν καλυμμάτων των. Ὅ,τι δὲ μένει ὑπόλοιπον εἰς τὴν καλαισθησίαν καὶ τὴν θέλησιν τῆς γυναικὸς δὲν εἶνε ἄλλο, ἢ παραλλαγαὶ τινες μόνον τοῦ συρμοῦ καὶ τῆς ἀτομικῆς ἰδιοτροπίας.

(Κατὰ τὸ γερμανικὸν τοῦ Ἰακώβου Φάλκε).

* *

ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΚΘΕΣΕΩΣ

Ο ΠΥΡΓΟΣ ΕΙΦΦΕΛ

Τὸ σχέδιον τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ πύργου Ἐιφφέλ, τοῦ ὁποίου τὸ ὕψος θὰ φθάσῃ τὰ 300 μέτρα, ὀφείλεται εἰς τὴν μεγαλοφυᾶ διάνοιαν τοῦ μηχανικοῦ Ἐιφφέλ, ἐξ οὗ καὶ τὴν προσωνομίαν ἔλαβεν.

Τὰ θεμέλια τοῦ κολοσσοῦ τούτου ἐτέθησαν κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1887 ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Σηκουάνα, κατεβλήθη δὲ πᾶσα φροντίς, ὅπως γείνωσι τοιαῦτα, ὥστε νὰ δύνανται νὰ βαστάσωσι τὸ βάρος 9 ἑκατομμυρίων χιλιογράμμων, εἰς ὃ ὑποτίθεται ὅτι θέλει ἀνέλθῃ τὸ ὀλικὸν βάρος τοῦ οἰκοδομήματος. Ὁ καθ' αὐτὸ πύργος βαστάζεται ὑπὸ τεσσάρων στύλων πυραμιδοειδῆς ἐχόντων σχῆμα, ἐξ ὧν οἱ δύο ἐθεμελιώθησαν ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ Σηκουάνα, πάντες δ' ἀποτελοῦσι τετράγωνον, τοῦ ὁποίου ἐκάστη πλευρὰ εἶνε μήκους 100 μέτρων. Εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν εἶνε τεθειμένα πάντα τὰ διὰ τὸν πύργον χρησιμεύοντα μηχανήματα, ἐργαλεῖα κτλ.

Μετὰ τοὺς λιθοκτίστους τούτους στύλους, ὁ λοιπὸς πύργος ὠκοδομήθη ἐκ καθαροῦ σιδήρου εἰς τρόπον ὥστε ἐφ' ὅσον βαίνει πρὸς τὰ ἄνω ἢ οἰκοδομῇ, τοσοῦτον στενοῦται ἀποκτῶσα τοιοῦτοτρόπως σχῆμα γιγαντώδους τετραπλευροῦ. Δικαιρεῖται δὲ εἰς τρεῖς ὀρόφους, τῶν ὁποίων ὁ τελευταῖος κεῖται εἰς ὕψος 276, 23 μ. Ἡ ἀνάβασις εἰς τοιοῦτον τεράστιον ὕψος, θὰ γίνεταί διττῶς, διὰ κλίμακος, ἢ δι' ἀνυψωτῆρων. Διὰ μὲν τὸν πρῶτον ὀροφον θὰ χρησιμεύωσι τέσσαρες ἀνυψωτῆρες δυνάμενοι ν' ἀναβιβάξωσιν 100 ἄτομα ἕκαστος μετὰ ταχύτητος ἐνὸς μέτρου ἀνὰ δευτερόλεπτον. Ἐκ τοῦ πρώτου δ' εἰς τὸν δεύτερον ὀροφον θ' ἀνέρχεται τις διὰ δύο ἀνυψωτῆρων δυνάμενων νὰ μεταβιβάξωσι 50 ἄτομα ἕ-

καστος ἐν καταπληκτικῇ ταχύτητι· ἀλλ' ὁ μὲν αὐτῶν θὰ καταβιβάξῃ ὁ δὲ θὰ ἀναβιβάξῃ τοὺς ἐπίσκεπτας. Τέλος, ἐκ τοῦ δευτέρου εἰς τὸν τρίτον θὰ μεταβαίνῃ τις δι' ἀνυψωτῆρος δυνάμενου ν' ἀναβιβάξῃ 750 ἄτομα καθ' ὥραν. Ὁ μὲν πρῶτος ὀροφος ἔχων 4,200 μ. τετραγ. ἐπιφάνειαν, περιλαμβάνει τέσσαρα ἐστιατόρια γωνιαῖα, τέσσαρας εὐρείας αἰθούσας, εὐρους 15 μ. καὶ μήκους 37, τέσσαρας ἐξώστας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ πύργου ὑπεράνω θαυμασίας δεξαμενῆς, καὶ ἓνα παμμεγέθη ἐξωτερικὸν ἐξώστην 285 μ. μήκους ὁπόθεν θὰ δύναται τις νὰ βλέπῃ ἐν πανοράματι τοὺς Παρισίους. Ὁ δεύτερος ὀροφος, ἔχων 2,400 μ. τετραγ. ἐπιφάνειαν, περιέχει τὰς αὐτὰς αἰθούσας ἀλλὰ μικροτέρας, καὶ ἐξώστην 150 μ. Ὁ τρίτος ὀροφος ἔχων ἐπιφάνειαν 350 μ. τετραγ. θὰ εἶνε εὐρεῖα αἰθουσα κατόπτρων, ὑπὲρ αὐτὴν δὲ θὰ εἶνε τοποθετημένα τὰ διάφορα μηχανήματα διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πύργου. Εἰς τὴν κορυφὴν δέ, ἀκριβῶς εἰς ὕψος 300 μ. θὰ ὑψοῦται ἐξάίσιος φάρος φωτιζόμενος δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός, ὑφ' οὗ θὰ καταυγάζεται καὶ ὁλόκληρος ὁ πύργος.

Ὁ πύργος Ἐιφφέλ δὲν ἔχει μόνον προορισμὸν νὰ ἐκπλήξῃ καὶ νὰ τέρψῃ τοὺς ἐπισκέπτας τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξυπηρετήσῃ ποικιλοτρόπως τὴν ἐπιστήμην, καὶ τὸ κράτος ἀκόμη ἐν περιπτώσει πολέμου. Ἡ μετεωρολογία, ἡ ἀστρονομία, ἡ φυσικὴ, ἡ φυσιογνωσία ἀπὸ τοῦ πύργου τούτου, ὡς ἀπὸ δεσποζούσης ἀκροπόλεως θὰ ἐπισκοπῶσι τὰ μεγάλα φαινόμενα τοῦ σύμπαντος. Ἐν ἐχθρικῇ δ' ἐπιδρομῇ καὶ κατοπητεύσει πολῦτιμοι δύνανται νὰ γίνωσιν ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκείνου, καὶ πυροβολοστάσια νὰ στηθῶσιν ἐπὶ τῶν πλευρῶν.

Καὶ ἐν σχετικῶν ἀνέκδοτον ἐκ τοῦ Φιγαρώ. Δύο παρισινοὶ συναντῶσι καθ' ὁδὸν τὸν κ. Ἐιφφέλ :

- Τὸν βλέπεις αὐτόν ;
- Ναί· ποιὸς εἶνε ;
- Ὁ Ἐιφφέλ.
- Μπα, τόσο μικρὸς !

Η ΕΥΤΥΧΙΑ

[Εἰς τὸ λεύκιμα τῆς δεσποινίδος Α. Ι. ΙΙ.]

Τὴν εὐτυχία πάντα προσμένω
Ὅλος λαχτάρω καὶ καρδιοχτύπι,
Σὰν νᾶνε κᾶτι καλὸ χαμένο
Ποῦ εἶχα πρῶτα καὶ τώρα λείπει.

Ἵς αὐτὸν τὸν κόσμο δὲ θέλω χάρι
Καὶ ἄληυσύνη δὲ θὰ ζήτησω
Τὴν εὐτυχία ποῦ μοῦχουν πάρη,
Τὴν εὐτυχία γυρεύω πίσω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ